

ההתנפלות

בעקבות דו"ח מבקר-המדינה על צה"ל

להיפך. למי שיחלץ לבדוק עניין זה אציע, שלא יתרגש יתר על המידה מכך שהמפקדים האחראיים יצביעו לפניו על תיקיהם, באנחה של "עניין הרואות - זה התקן וזו המצבה". נחוץ לבדוק את התקן, אשר לא מן השמיים נמסר. לרוב - לדעתי, תמיד - ימצא כי בכל הגופים שאינם יחידות לוחמות, או מבצעות (כלומר, מיפקדות בתיספור וגופי-שירותים, מסוג ימ"ח וכיו"ב) התקן גבוה מדי. אופייני הדבר ביותר, שבימ"ח של חטיבה מצא המבקר מחסור בפריטים חיוניים - אבל במיפקדתה היה עודף אנשים.

הבעייה האמיתית של הימ"חים היא בעיית המימשעת והאיכפתיות - ושתיהן כרוכות באופן הדוק זו בזו. כבר ציינו, כי לא עצם אי-התקינות הכלים בימ"חים מפריע, עתה, כמו כל אותה מערכת סבוכה, שדומה כי הפכה ממוסדת ורגילה, של שקרים, מעשי-רמאות, אחיזת-עניינים או סתם "סיבונים", האופפת את התקלות והחסורים: יורף דו"חות, גרירת רכבים אל מחוץ למחנה בשעת הביקורת, אי-דיווח על חסורים ואובדנים, השלכת פריטי ציוד (אולי כדי להעלים "עודפים") וכן הלאה.

שאכן כאן קבור הכלב תלמדנו דוגמה אחת. לפני שנה לערך מלאו העיתונים שבחיו של מפקד בכיר מסויים, אשר קיבל לידיו עוצבת-מילואים, של טנקים ונגמ"שים שלל (רוסיים). אבל לא עוצבה קיבל, אלא גל של גרור טאות, לאנשי-העוצבה המיועדים ללחום עימם היה אימון גרוע ואמון מועט בכליהם, ואילו אנשי הסגל הסדירים ואנשי-הקבע המחזיקים את הימ"חים, עשו מלאכת רמייה ועסקו בחישובי יציאה לחופשה ובהתחמקות מעבודה. יותר במילוי תפקידם.

אגב, מעניין לדעת ממי ירש אותו מפקד את העוצבה, ומה היה גורל המפקד הקודם שלה. בוודאי עלה בדרגה וקודם בתפקיד.

מכל מקום, המפקד החדש שינה במהרה את המצב מעיקרו. הימ"חים שלו הפכו (כך ע"ד זה מן התיאורים) אתר של עדייה-רגל, רמת הביצועים והחשק של אנשי-העוצבה זינקו מעלה, ועוצבת גרוטאות נעשתה כך לאגרוף פלדה. לא שמענו מפי אותו מפקד כל אותם תירוצי-הכח, שכעת מדעיטים אותו בשני מותם הרמטכ"ל ודוכרו, להצדיק את ביזיונות הימ"חים שמקר מבקר-המדינה: ועם אותם האנשים, כאותם המיתקנים ועדידי אותם האמצעים השיג את השיפור.

כמפקד שברבות-השנים צבר ניסיון והבנה, למרות

רמטכ"ל מרצה גור

ההצטיינות הכותי-פוסקת של צה"ל, שיכ"ל וזו העשרת מיתקניו צריכים היו, בדרך הטבע, להקץ את פעולת הימ"חים מפני שבעת ניתן להעמיד לרשותם מיתקנים ואמצעים לאחי זקה, לאיכסון, לשינוע, לקליטת והוצאת אני שים וציוד, אשר על כמותם לא יכזר היה צה"ל? אף לחלום לפני כמה שנים. ככל הנוגע לאחזקה, הרי אמצעים חדשים קנים ונחום לטיפול יותר מאשר אמצעים ישנים (ועוד

כל שמאריכים ומתעמקים בדו"ח האחרון של מבקר-המדינה על צה"ל גדלה והולכת הפליאה: על מה התנפל הרמטכ"ל בשצף-קצף שכזה?

דומה כי כדון-קישוט לפניו, ראה הרמטכ"ל את טהר נותיהרוח התמימות-למדי של דו"ח המבקר כאבירים רעים ענקיים, ויצא להילחם בהם.

תגובתי-תר זו איננה רק מגוחכת, אלא גם מדאיגה, כסימפטום. ואין לדעת מה מדאיג יותר: האפשרות שהרמטכ"ל רק ראה צליה-רעים כהרים; או שאכן ידע והבין, שרק צלי-ביקורת לפניו - אבל אפילו הוא ניראה בעיניו מיפלצת מאיימת שאין לשאתה?

מפליא הדבר ההיזקה, מדי שנה בשנה מחדש, עד כמה קצר וזיכרון הציבור ועד כמה נוטים הוא, וכן אמצעי-התיקשות, לייחס פרופורציות שונות להלוטין לאותו אירוע או נושא - כאשר רק משתנים ההקשרים או הנסיבות. דו"ח המבקר מן השנים הקודמות איננו פחות חריף או חמור - ולפחות מכמה בחינות גרוע אפילו יותר. אבל הפעם - הבחירות בשער. גם הרמטכ"ל השכיל באחרונה להפגין התנהגות מן הסוג, שהציבור היה רגיל לבלוע ללא תגובה בימים הרחוקים ההם, אך לא אחרי יום-הכיפורים ובוודאי לא אחרי שהפרשות והזעזועים האחרונים בתחום הפוליטי והחברתי הראו, שגם גדולים וחשובים מן הרמטכ"ל אינם הסינים שהיו ועבר הזמן שניהגו כאילו אינם הייבים להתחשב ברגישויות של הציבור הרחב. המחיר ששילמו בכירים רבים בגלל ה"שיכחה" או אי-התחשבות, הניתוק או הקהות, היה כבד ואכזרי. אם יש בכונת הרמטכ"ל להמשיך ולנהוג כאילו לא נשתנה דבר ולא נתחדש כלום, סופו שימצא עצמו בצרה - ומה שגרוע הרבה יותר, שגם צה"ל בכללו עלול להיסחף עימו.

אחרי שביום-הכיפורים היינו עדים לתוצאות החמורות שנבעו מאי-מוכנותם של הימ"חים, מותר היה לצפות מן הרמטכ"ל שבעיקבות דו"ח המבקר יגיב ואמנם בחמת-זעם - אך כלפי האחראיים לליקויים שמצא המבקר.

כדי שנבין עד כמה חשובים, בעיניו המדובר, דווקא הפרטים הטכניים, הקטנים, ראוי שנזכור כי לפי דיווחים של כתבים צבאיים (ואב שיף, הארץ), גרם מחסור במלגות במחסני-החירום עיכוב של 12 שעות בכניסתה לקרב של אוגדת-שרון כולה, האגד הארטילרי שלה התעכב 24 שעות.

הגעתה בזמן של אוגדת-שרון היתה גורם בעל חשיבות

תגובת-ה'יתר של הרמטכ"ל נגד דו"ח מבקר-המדינה אינה רק

מגוחכת - היא גם תופעה מדאיגה מאד כסימפטום למחלה

שיאנו נחשב "ילד-פלא", הבין וידע כי תחת לחפש תירוץ צים או פטנטים, מוטב שיפעיל את הנוסחות הישנות והבדוקות, שמעולם לא הכוינו: מי שמעלת חזקה, עבודה קשה, דוגמה אישית, שבר ועונש, טיפוח גאוות-יחידה, ידע מיקצועי.

אם באתה עוצבה כך, על אחת כמה וכמה שניתן וצריך לצפות לביצועים דומים בימ"ח של צנחנים, אשר הסלובים הנוראים שנקלע אליהם מצמצמים בעיקר בקליטת כמה עשרות זלדות - דבר שפוט מאין כמותה, שבכל ימ"ח חש"ני היה מעורר גיחוח.

אבל נזיח לכל הפרטים הללו, ואפילו נניח, שאכן הבעיות הן קשות וסבוכות מפני הצגתן כאן. כבר אמרנו: לא המימצאים עצמם מדאיגים, כמו העובדה, שהם עוררו את הרמטכ"ל לצאת חוצץ - אבל לא במסע-צלב של תיקונים, טיהורים והבטחות לתיקון כל הליקויים והעיי וותים, אלא בהתקפת-מחץ על הביקורת.

שהם מורכבים, כמו ה"שרמנים" העתיקים, טלאים מאולתרים.)

העובדה שסיבות אלו גופן - דהיינו ריבוי שיכלול האמצעים והמיתקנים - הן המשמעות, הסברים" למח" דלים, לכישלונות וליקויים בימ"חים, מעידה על משמר-עיהן שאינם מבינים דבר בתחום שעליו הם ממונים - או שהם מתייחסים אל המבקר ואנשיו ואל הציבור כאל שוטים או בורים מוחלטים.

התירוץ המסורתי של "כוח-אדם" לא נפקד, כמובן,

מאת
בנימין עמידרור
הפרשן הצבאי של השלם הזה

עילית וקריטית. אילו היו המצרים נמרצים מעט יותר, היה ההבדל שבין הופעתה במועד מסויים לבין התייצבותה בחזית רק כעבור כמה שעות ספורות עשוי להיות בדיוק ההבדל שבין בלימת המצרים לבין התמור טטות החזית, על כל הנובע מכך.

מגזרות שחסרו בימ"חים שז אוגדת מוסה פד עמדו לגרום עיכוב דומה בהגעתה לרמת-הגולן - וזו היתה העוצבה שנישאה במאמץ העיקרי של פיקוד הצפון, במיתקפת-הנגד המוציאה לחת שניהל להדיפת הסורים מדרום ומרכז הרמה עד לקו-הסגור (גבול 67). כאן הצילו את המצב מיוזאמיניקים, שגייסו מלגות ממשקים כסביבה. אינו אחרה אוגדת-פד כמו אוגדת-שרון, כבר היתה מוצאת את הסורים בשלב מתקדם יותר של התחפרות והתארגנות בשטחים שתפסו, ומלאכת עקירתם היתה ה" פכת קשה בהרבה.

על המיקלעים שחסרו לטנקים כבר הרחיבו וסיפרו רבות. לפחות בירום נדרשו הטנקים להתמודד בעיקר נגד חי"ר, במיוחד כאשר הותקפו על-ידי חי"ר בטוחים צריכים. לצורך זה היו המיקלעים חשובים להם יותר מאשר התותחים. כך יצאו טנקים ונגמ"שים לקרב בלא נשקי הסיפון, שבהתנגשויות רבות היה הנשק העיקרי שלהם.

הימ"חים חייבים להימצא במצב מושלם. מה שאיננו מושלם הם, מבחינת תקינות או כמות, צריך שיהיה ידוע ומדווח באופן מדוייק כדי שיינתן למלא את החסר או לתקן את הליקויים לפני סדר קדימויות; ובעת חירום, שייידעו המפקדות הגבוהות מה נחוץ להשלים היכן - או אינו עוצבה ניתן להכין לקרב קודם, מפני שמצב ציודה טוב יותר.

נכון שהימ"חים הם צרה-צוררה. טועה הסובר שיש בכך חידוש, לא זו בלבד שבדו"ח המבקר מן השנה שעברה תופסים הימ"חים מקום של כבוד לשלילה, אלא שגם במלחמות הקודמות לא הצטיינו מוסדות אלה בעי-פנים. אבל אחרי שנים כבדות כבר אין לקבל, בשום תנאים ואופן, שמצב בלתי-מושלם של הימ"חים, ובוודאי גרוע ממנו, הם בבחינת גזירה משמיים, מכה של כוח עליון.

התקפת הרמטכ"ל לא התייחסה, כידוע, למימצאי המבקר. אף אחד ויחיד בה לא הוכחש - לא במלואו ואפילו לא בחלקו. קיצפו של הרמטכ"ל יצא על הניסוח - תחום שבה, לכל הדיעות, עולה מבקר-המדינה על מחבר "עזית", בצה"ל מצויים עשרות רבות של מיתקנים חסרי בתים, או שוויו-ערך להם. מתוכם בודק מבקר-המדינה שניים בלבד, ומצאם לוקים. וכי אינו מסקנה אחרת יכול הוא - וגם חייב - להסיק, אלא זו, שיתכן כי ליקויים דומים מצויים גם בימ"חים אחרים? הרמטכ"ל רצה, בסיפור, שמבקר-המדינה יסיק, או יתן לנו להבין, כי לגמרי במקרה עלה על שני המיתקנים היחידים, כי בכל צה"ל כולו, שאינם תקינים ומושלמים לחלוטין; וכי כל השאר, ללא יוצא מן הכלל, אין בהם אפילו הדופים או החוסר הקלים ביותר.

השקפה מעניינת זו הפכה נקודת-ההימצא לקריאת-הקרב נגד המבקר. היתה זו מהדורה שנייה של טיפוזי צמרת-צה"ל בדו"ח וערת ארגנט: כמקום להתייחס לביקורת לגופה ולנסות לתקנה, מתברר כי הרמטכ"ל והפיקוד

ריאד שרון אישר טענה ותיקה (מאד) זו שלי, שעה שקרא, בעיקבות הדו"ח, גם לצמצם את המיפי קדות בשיעור של 20%. מוסד המיפקדות בצה"ל הוא אטון אמיתי, הבולע כל כמות של כוח-אדם ואמצעים ואיננו יודע שובעה. אבל למה 20%? המיפקדה שבה משרת כעת שרון עצמו, למשל, מנוסחת פי-1 של ושה לערך מן הגודל הנכון - ועוד שרון לפחות דורש קיצוץ, במקומות שאחרים תובעים להוסיף. "צה"ל", כדברי קצין בכיר וכישרוני, הוסף צבא של מיפקדות וימ"חים. גם הימ"חים אינם סובלים ממחסור בכוח-אדם, אלא